

Palet: “Er is goed mee te werken”

Leo Ewals vroeg Albert Peters, docent CKV (film en wereldliteratuur) aan het Kandinsky College te Nijmegen, naar zijn ervaringen met dit nieuwe vak en met de methode Palet.

Leo Ewals

Wat vind je van het nieuwe vak CKV?
Een aanwinst. Het is leuk om leerlingen kennis te laten maken met kunst en te proberen dat te doen op een manier die zo dicht mogelijk bij hun ervaring staat. Vooral film en muziek staan dicht bij hen, wereldliteratuur is moeilijker.

Hoe ben je docent CKV geworden? Wat waren je troeven op dat gebied?
Wat de film betreft, ik ben altijd al intensief met film bezig geweest. In 1974 was ik één van de 4 oprichters van Filmhuis Nijmegen, inmiddels het drukst bezochte filmhuis van Nederland. Ik heb veel geschreven voor de filmhuisuitgaven en voor studentenbladen. Ook ben ik er binnen mijn universitaire studie mee bezig geweest. Ik interesseerde mij zeer voor psychoanalyse, maakte kennis met de inspirerende figuur van Eric de Kuyper met wie ik samenwerkte, en ik vertaalde het standaardwerk over film en psychoanalyse van Christian Metz (*Sunschrift* nr. 158).

Ik ben dus een verstokte cinefiel, heb een eigen archiefje, organiseer al meer dan 15 jaar op school een filmnacht en filmavonden. Het lag dan ook voor de hand dat ik binnen het vak CKV film zou gaan geven. Ik denk dat film, naast muziek, één van de aspecten van CKV is die het best aansluit bij de belevings-

wereld van de leerlingen.
En wat wereldliteratuur aangaat, ik heb eerst Frans gestudeerd (waar ik nu ook les in geef), en ondanks dat ik na het kandidaatsexamen koos voor algemene taalwetenschap en filosofie, ben ik altijd een verwoed lezer geweest en heb er al jaren voor gepleit om op school Frans, Duits, Engels en Nederlands geïntegreerd te geven.

Hoe is bij jullie op school het vak CKV georganiseerd?
Dit jaar zijn we begonnen in VWO 4. We hebben 6 blokken van circa 6 weken voor zes verschillende disciplines, gegeven door 5 docenten. Binnen het kader van ieder blok vindt er minstens één activiteit samen plaats, waarover de leerlingen een verslag moeten schrijven of waarmee ze iets moeten doen. Volgend jaar doen ze zelfstandig de overige 4 activiteiten

met verslaglegging. We zijn een Daltonschool, daarom leggen we iets meer nadruk op zelfstandigheid. Het loopt goed; er zijn natuurlijk leerlingen die achterlopen, maar er zijn er ook verschillende al bezig met de activiteiten van volgend jaar.

Welke methode wordt bij jullie op school gebruikt?
Palet.

Vind je dat het een goede methode is voor de leerlingen?
Voor mijn blokken film en wereldlite-

ratuur vindt ik het een prima methode, onder meer omdat het niet het nadeel heeft mijlenver boven de belevings-wereld van de leerlingen te staan zoals sommige andere methodes die ik gezien heb. Het is to the point, geeft op kernachtige manier basisinformatie. Vooral voor film knap gedaan. Voor wereldliteratuur is het wat vager, maar dat heeft ook te maken met de eigen voorkeur van de auteurs voor bepaalde schrijvers. Voor film kun je de basis-informatie, technische aspecten en zo, objectiever brengen.

Is deze methode ook stimulerend voor de docent?

Ja. Er is goed mee te werken, en je kunt er zelf verder invulling aan geven.

Wat vind je van de scheiding informatie-boek (georganiseerd per discipline) en themakatern (naar thema)?

Ik werk met beide. Voor wereldliteratuur heb ik nogal intensief met het themaboek *Helden* gewerkt. Bij film heb ik veel met het informatieboek gewerkt. Ik zou een heel jaar kunnen vullen met film: ik heb daar steeds het gevoel dat ik veel moet weglaten, er zijn zoveel aspecten te bespreken. Overigens komen de themakaternen eigenlijk het meest tot hun recht als het thema het uitgangspunt is en één docent of kunstcoördinator alle disciplines geeft. Bij opsplitsing in blokken zou er een irreëel intensief overleg moeten zijn tussen de verschillende docenten om er goed mee te werken. Verder vind ik de vragen soms wel erg sturend en soms ook moeilijk uitvoerbaar.

Houd je je strikt aan die methode of ontwikkel je zelf ook materiaal?

Ik ontwikkel zelf ook. Vooral bij wereldliteratuur koos ik veel voor eigen materiaal. Het hoofdstuk uit *Palet* gebruikte ik voor de achtergrondinfor-

matie, ik verwees ernaar als bepaalde aspecten aan de orde kwamen. Zo koos ik zelf voor teksten van Márquez en Kader Abdollah, en gebruikte daarnaast de teksten rond ‘Odysseus’ uit *Palet*.

Bij de film had ik als uitgangspunt de vraag ‘Wat is filmtaal’? Ik maakte de leerlingen duidelijk dat ze die filmtaal perfect beheersen. Zij begrijpen de huidige film, terwijl iemand die 60 jaar geleden een film van Bond zou hebben gezien er waarschijnlijk niets van gesnapt zou hebben, hij zou er gek van geworden zijn. Expressie was vroeger, in de ogen van nu, heel overdreven, zoals in *Potemkin*.

In het handboek *Palet* staan de basistermen bij elkaar. In de lessen leg ik dat uit. Spanning bijvoorbeeld werd vroeger heel anders gemaakt dan nu. Zo liet ik een stukje van een recente James Bond zien en vergeleek dat met een oude Hitchcock, *North by North-West*. Bij Bond heb je een enorm tempo, een overdaad aan actie, veel attributen, veel geluiden, een grote snelheid van montage, et cetera. We probeerden de scènes in de intro te tellen: het waren er meer dan 100. Bij Hitchcock een nagenoeg leeg landschap, een bus-halte, nauwelijks attributen, amper figuranten en alleen natuurlijk geluid. Trouwens, een voetbalwedstrijd kun je ook bekijken als een gemonteerde film. *Hoe kom je aan de filmfragmenten?* Opnemen van TV, huren bij een Videotheek. Voor mij hoeft er geen videoband bij de methode geleverd te worden, dat zou je als docent beperken.

Hoe zien de activiteiten eruit? Doen jullie die samen of individueel?

We gaan samen naar de film *Lola rennt*. Ze krijgen dan als opdracht een inhoudelijke analyse te maken, met aandacht voor een vraag als: ‘Wat maakt de heldin tot een heldin?’. Ze

moeten de opdrachten wel apart uitwerken.

Voor wereldliteratuur gaf ik als leesopdracht *Eréndira* van Márquez. Ook kwamen de vragen uit *Palet* bij ‘Odysseus’ aan de orde. Als eindopdracht moesten ze de informatie die gegeven is verwerken, plus een zoekopdracht. Op 2 A-viertjes iets over Japanse, Arabische literatuur enzovoorts. Het resultaat was niet zo creatief: ze schrijven vrij klakkeloos informatie uit een encyclopedie over.

In de parallelgroep heb ik ze zelf uit 10 boeken literatuur één boek laten kiezen waarover ze kritieken moesten zoeken, en uitzoeken waarom dat boek zo beroemd is geworden et cetera. Dat deden ze leuk, het resultaat was persoonlijker. Ze hadden voorkeur voor bepaalde boeken als *Alice in Wonderland*, *Gullivers reizen* et cetera.

Voor film laat ik ze ook hun eigen favoriete TV serie kiezen. Daarover moeten ze iets schrijven op technisch gebied en inhoudelijk (bijvoorbeeld: ‘Hoe is de held verbeeld’). Dan krijg je als keuzes *GTST*, *Westenwind*, *Beverly Hills*, *Home Improvement* et cetera.

Ze hebben ook hun eigen filmprofiel geschreven. Hoe vaak gaan ze naar de film, wat voor soort film kiezen ze, actie, horror, erotisch (dat laatste durven ze niet te zeggen)? Hoeveel tijd per dag kijken ze TV, welke zender het meest? Er zijn grote individuele verschillen. Wat vonden ze de slechtste en wat de beste film van het laatste jaar? *Titanic*: 5 van de 24, *Armageddon*, ook een hoop. Favoriete mannelijke en vrouwelijke filmsterren: allemaal 30-ers of ouder. Julia Roberts scoorde hoog.

Waar legt Palet de nadruk op: beleven of kennis en vaardigheid verwerven? Of kun je het probleem zo niet stellen?

Het informatieboek is een echt informatieboek, legt dus de nadruk op ken-

nis. In de katernen is meer aandacht voor belevingsaspecten. Dat is wel moeilijk. Beleven is vaag. Je moet het toch concreet maken door een duidelijke vraagstelling. Maar soms zijn de vragen zo specifiek, dat het al bijna weer kennisvragen worden en dan riskeer je dat ze te slaafs die vragen beantwoorden.

Wat doen jullie met de beoordeling?
Wij geven geen punten, maar wel een woordwaardering. Iedere opdracht moet voldoende zijn, bij twijfelachtig moet er compensatie zijn en onvoldoendes worden overgedaan. Wat ik zelf belangrijk vind in een eindopdracht is dat er iets persoonlijks wordt ingebracht. Ze moeten motiveren waarom ze dit kiezen en niet dat, ze moeten in staat zijn te zeggen wat ze verrast heeft, wat voor emoties ze hadden. Dat maakt het voor mij goed. Maar er zijn grote verschillen per leerling en zelfs per klas.

Wat is je aardigste ervaring tot nu toe?
Geeft het vak meer arbeidsvreugde dan de traditionele vakken? Ervaren de leerlingen dat ook?

Wat je bij film ziet, maar ook bij literatuur, is dat de leerlingen zich vaak lang concentreren, ondanks dat het vak op soms moeilijke uren gegeven wordt. Mijn stagiaire bijvoorbeeld heeft een les over emotie in film gepresenteerd, aan de hand van *Schindlers List*. Het was indrukwekkend stil in de klas, iedereen keek geconcentreerd, zelden heb ik dat zo sterk in een les gezien. Als je een filmfragment laat zien krijg je ook altijd protest als het wordt afgesloten: ‘Mogen we de film niet uitkijken?’ Terwijl bij TV het gedrag van leerlingen altijd heel vluchtig is, heb je hier wel grote concentratie. Een aardige ervaring bij wereldliteratuur was voor mij dat een aantal leerlingen echt persoonlijk geraakt zijn

door een tekst van Márquez. Als een kunstwerk of boek ze zo aanspreekt is CKV een prachtig vak.

Al met al kost het me veel extra werk, - alleen al het bekijken van de filmfragmenten die bruikbaar zijn - maar het levert ook veel voldoening op. ■